

Отже, підсумовуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що на сьогодні існують достатньо вагомі аргументи визнання фізичної особи суб'єктом міжнародного права. У той же час, у зв'язку з постійним розвитком суспільних відносин, дане питання залишається дискусійним та постійно потребує додаткового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Цимбрівський Т. С. Доктринальні підходи до дослідження правосуб'єктності у міжнародному праві / Т. С. Цимбрівський // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2012. – С. 91-100.
2. Чехович Т. В. Статус індивіда у міжнародному публічному праві (питання правосуб'єктності) / Т. В. Чехович // Європейські перспективи № 4. Міжнародне право. – 2013. – С. 162-167.
3. Мицик В. В. Питання про міжнародну правосуб'єктність фізичної особи / В. В. Мицик // Альманах міжнародного права. – 2010. – Вип. 2. – С. 25-36.
4. Тимченко Л. Д. Международное право: учеб. / Л. Д. Тимченко ; Ун-т внутр. дел МВД Украины. – Х.: Консум. – 1999. – 528 с.
5. Нюрнбергский процесс: Сб. материалов: В 8-ми т. – Т. 8 / Отв. ред. Н. С. Лебедева. – М.: Юрид. лит., 1999. – 792 с.
6. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького Трибуналу / О. В. Тарасов // Проблеми законності. – 2011. – Вип. 115. – С. 200-206.
7. Кучерук Н. С. Фізична особа як суб'єкт міжнародного права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/227/Kucheruk_fizychna_osoba_subject.pdf?sequence=1

Д'яконова А.Д.

студент,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВИЗНАННЯ ЯК ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ФЕНОМЕН ІСНУВАННЯ НЕВИЗНАНИХ ТА ЧАСТКОВО ВИЗНАНИХ ДЕРЖАВ

Актуальним питанням сьогодення є визнання держав. Так, одні держави з об'єктивних і суб'єктивних причин припиняють існування (наприклад, НДР, СРСР, СФРЮ, Чехословаччина), інші з'являються на політичній карті світу (Україна, Білорусь, Росія, Словаччина, Хорватія, Чехія тощо). Постає питання щодо того, як будувати свої відносини з новою державою? У міжнародно-правовій площині це означає необхідність визнання або не визнання новоствореної держави, а в деяких випадках і розв'язання проблеми правонаступництва.

Під визнанням у міжнародному праві розуміють акт вже існуючої держави, в якому вона виражає свою волю встановити певні відносини з новою державою як суб'єктом міжнародного права.

Щодо визнання у доктрині міжнародного права існує дві основні теорії: конститутивна та декларативна. Перша теорія була вперше сформульована в декларації міністра закордонних справ Еквадору Тобара в 1907 р. Пізніше вона отримала схвалення президента США Вільсона, тому в деяких джерелах іменується як доктрина Тобара – Вільсона. Ця теорія надає вирішальне значення акту визнання в процесі конституювання нової держави як суб'єкта міжнародного права, звідси і назва теорії. Відповідно до цієї теорії, якщо є акт визнання, то є і новий суб'єкт міжнародного права, немає акту визнання – немає і нового суб'єкта міжнародного права [1]. Ця теорія набула практичного втілення в політиці європейських держав після Віденського конгресу 1815 року і була широко поширена до Другої світової війни. Її прихильниками були Л. Оппенгейм, Г. Лаутерпахт, Д. Анцилотті. Згідно з декларативною теорією держава визнається суб'єктом міжнародного права з моменту свого утворення, незалежно від визнання з боку інших суб'єктів міжнародного права. Ця теорія знайшла своє відображення у Міжамериканській конвенції про права та обов'язки держав від 26 грудня 1933 р., де встановлено, що «існування держави не залежить від її визнання іншими державами» (ст. 3) [2].

Також варто сказати, що надане визнання, як правило, не може скасовуватись чи відкликатися. Хоча такі випадки відомі в історії. Наприклад, Франція у 1918 р. відкликала своє визнання Фінляндії, коли в останній хотіли коронувати родича німецького Кайзера Вільгельма II. Та після того, як Фінляндія відмовилася від таких планів, Франція повторно визвала її.

У міжнародному праві існують три основні форми визнання – *de facto*, *de jure* та *ad hoc*. Визнання *de facto* – фактичне визнання, при якому держави вступають між собою у різні зв'язки, але юридично одне одного при цьому не визнають. Визнання *де-факто* має вичікувальний характер і згодом воно або припиняється зі зникненням об'єкта визнання або переходить у повне визнання. У сучасних умовах застосовується рідко [6]. Визнання *de jure* – повне, остаточне визнання, що означає встановлення між суб'єктами міжнародного права міжнародних відносин у повному обсязі і у всіх галузях міжнародного спілкування. Визнання *de jure* здатне спричинити обмін дипломатичними представниками, визнання прав визнаної держави на розпорядження майном та іншими цінностями, що належать їй за кордоном, визнання її імунітету від юрисдикції держави, що визнає, тощо. Іноді таке визнання супроводжується різноманітними застереженнями з боку держави, що визнає, наприклад, про територіальні межі поширення визнаної влади (при визнанні Великобританією Союзу РСР у 1924 році) або про відношення до міжнародних зобов'язань (зроблена Великобританією при визнанні Народної Республіки Болгарії в 1947 році) [5]. Зустрічаються випадки, коли держави,

уряди вступають в офіційний контакт одна з одною вимушено, для розв'язання яких-небудь конкретних питань, але водночас не бажають визнавати одна одну. У цьому випадку говорять про визнання *ad hoc*. Воно нерідко супроводжується заявою про те, що держава, вступаючи в ті чи інші відносини з новою державою, усе-таки її не визнає, іноді метою такого визнання може бути укладання міжнародних договорів.

При цьому у міжнародному праві існує феномен існування невизначених та частково визнаних держав. Невизнані держави – це території, що проголосили себе незалежними державами і мають ознаки суверенних держав, але незалежність яких не визнано жодною державою-членом ООН, а їхня територія вважається такою, що знаходиться під суверенітетом однієї чи декількох держав-членів ООН. Наприклад: Придністровська Молдавська Республіка (з 1990 р.) на території Молдови, Нагірно-Карабахська Республіка (з 1991 р.), Сомаліленд (з 1991 р.), Пунтленд (з 1998 р.), Галмудуг (з 2006 р.), Авдаленд (з 2010 р.), Азанія (з 2011 р.) та Джубаленд (з 2011 р.) на території Сомалі, Вазірістан (з 2006 р.) на території Пакистану, Ісламський емірат Аб'ян (з 2011 р.). Невизнані держави мають обмежені економічні та політичні можливості на міжнародній арені. Їм важко залучати іноземні інвестиції, брати участь у роботі міжнародних організацій і різноманітних культурних проектах. Багато з них розраховують на допомогу і підтримку держав-покровителів, які за допомогою різноманітних дотацій сприяють розвитку невизнаних держав. Водночас останні слугують захисним бар'єром для держав-заступників у безпековому плані і ринком для збуту товарів – в економічному. Запорукою існування цих політичних утворень є внутрішня – підтримка населення, для якого незалежність є важливішою за економічне процвітання [9].

Частково визнані держави – це держави, що проголосили себе незалежними державами і мають ознаки суверенних держав, але незалежність визнано лише певною частиною або лише окремими державами-членами ООН, через що вони не можуть стати членами ООН та по суті виключаються з кола суб'єктів міжнародного права, оскільки їхня участь в міжнародних відносинах обмежена лише державами, що їх визнали. До них можна віднести:

- Турецька Республіка Північного Кіпру, проголошена після вторгнення турецьких збройних сил на Кіпр в 1974 році, оголосила про свою незалежність в 1983 році. У 2004 році територія ТРПК була формально включена до складу Європейського союзу як частина Республіки Кіпр. Визнається Туреччиною і Абхазією.

- Абхазія – визнали 6 держав, а саме Росія, Нікарагуа, Венесуела, Науру, Вануату та Тувалу.

- Південна Осетія – у 1991 році отримала фактичну незалежність, яка з 2008 року визнана 5 державами – членами ООН: Росією, Нікарагуа, Венесуелою, Науру і Тувалу.

• Арабська Демократична Республіка Сахари визнається 54 державами, є членом Африканського союзу. Велика частина заявленої території країни контролюється Марокко.

Таким чином на сьогоднішній день проблема визнання нових держав залишається не тільки правовою, а й політичною проблемою. Феномен невизнаних та частково визнаних держав розширює кордони та потребує регулювання.

Список використаних джерел:

1. Тимченко Л. Д. Міжнародне право : підручник / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко. – К. : Знання, 2012. – 631 с.
2. Українська електронна бібліотека [Електронний ресурс]: <http://www.info-library.com.ua/books-text-7500.html>
3. Міжамериканській конвенції про права та обов'язки держав від 26 грудня 1933 р.
4. Репецький В. М. Міжнародне публічне право [Електронний ресурс] / Репецький В. М. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1584072046657//pravo/mizhнародne_publichne_pravo_-_repetskiy_v_m
5. Теліпко В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право [Електронний ресурс]: / Теліпко В. Е., Овчаренко А. С. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/26_2-Mizhнародne_publichne_pravo-Telipko2010.pdf
6. Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право : навч. посіб. / Н. В. Пронюк. – 2-ге вид., змін. та допов. – К. : КНТ, 2010. – 344 с.
7. Теленко О. М. Невизнані держави сучасного світу: сутність поняття та проблема визнання / О. М. Теленко // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 105. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2016_105_85
8. Дахно, І. І. Історія держави і права : навч. посіб. / І. І. Дахно. – К. : ЦУЛ, 2013. – 658 с.
9. Теленко О. М. Особливості функціонування невизнаних держав [Електронний ресурс] / Теленко О. М. – Режим доступу: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/viewFile/331/338>

Дочинець А.М.

студент,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

МИРНІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства, у зв'язку з глобалізацією, відносини між державами набули системного характеру, багатоманітності, демократичності. Але між державами та іншими суб'єктами міжнародного